

Beslutningsforslag nr. B 195. Fremsat den 27. april 2001 af Søren Kolstrup (EL) og Keld Albrechtsen (EL)

Forslag til folketingsbeslutning

om et byggestop for alle konventionelle slagterier og mejerier og indførelse af en maksimal transporttid for råvarer

For at styrke den generelle fødevarer sikkerhed og bane vejen for en lokalt forankret økologisk fødevarerforbearbejdningsindustri pålægger Folketinget regeringen at fremsætte de nødvendige lovforslag og foretage de nødvendige ændringer

i administrative forskrifter for snarest at indføre et byggestop for alle konventionelle slagterier og mejerier i byerne og at tilstræbe indførelse af en maksimal transporttid fra råvarerleverandør til alle slagterier og mejerier.

Bemærkninger til forslaget

Centraliseringen af den danske landbrugsproduktion på færre og færre produktionsenheder står ikke til diskussion. I 1980 var det samlede antal mejerier på 226, i 1990 var det faldet til 98 og i 1998 helt nede på 46. MD Foods (Arla Foods) har i dag en altdomine-

rende stilling på markedet med en markedsandel på over 90 pct. (Scandinavian Dairy Information). Nedgangen inden for andre fødevarerforberedningsindustrier kan ses af tabel 1:

Tabel 1 Strukturudvikling på fødevarerområdet 1970 – 1998 (udvalgte brancher)

	1970	1980	1990	1998
Landbrugsbedrifter	140.200	114.200	76.977	57.645
Gennemsnitsbrug, hektar	21	24	35	45
Fiskere, antal fartøjer på 5-199,9 tonnager	-	-	2.732	1.733
Fiskere, antal fartøjer på 200+ tonnager	-	-	100	147
Grovvarer virksomheder	502	322	137	79
Mejeri virksomheder	-	226	98	46
Svineslagterier	54	20	6	3
Fjerkræslagterier	42	21	13	13
Supermarkeder, kolonialhandel og lign.	12.527	6.813	5.973	4.497 ¹
Specialforretninger med fødevarer	20.992	8.683	6.559	6.163 ¹

Note: 1. 1996-tal.

Kilder: Landøkonomisk Oversigt, 1999 (De Danske Landboforeninger), Tal om landbruget, 1999 (Landbrugsrådet), Fiskeristatistisk Årbog, 1998 (Fiskeridirektoratet), Statistisk 10-års oversigt, 1990 og 1998 (Danmarks Statistik), Statistiske Efterretninger 1973:50, 1983:1, 1992:5 og 1998:5 (Danmarks Statistik).

På slagteriområdet kan man registrere en tilsvarende centralisering ejendommæssigt og fysisk. Danish Crown – bestående af Vestjyske Slagterier og de fleste oprindelige andelssvineslagterier – slagter i dag 75-80 pct. af hele den danske svineproduktion, jf. tabel 2.

Tabel 2 Antallet af svineslagterier (DS-medlemsvirksomheder)

Ultimo året:	1970	1980	1990	1998	1999
Andelsselskaber	50	18	5	4	3
Privatslagterier	4	2	1	0	0
Selskaber i alt	54	20	6	4	3
Ikke DS-medlemsvirksomheder:					
Privatslagterier 1)			7	8	9

1) Omfatter slagterier med slagtning over 10.000 svin pr. år. Der findes ingen statistik over antallet i 1970 og 1980.

Mens der har været diskuteret forskellige indgreb over for strukturudviklingen inden for landbrugsbedrifterne, så har det politiske system tilsyneladende på forhånd resigneret over for den endnu voldsommere strukturudvikling inden for fødevarerforarbejdningsindustrien. Vi står derfor over for det grundlæggende spørgsmål: Vil vi acceptere en samfundsudvikling, hvor produktionen koncentrerer på endnu færre produktionsenheder med deraf følgende sårbarhed, eller vil vi sikre en spredning af slagterierne med deraf følgende risikospredning?

Centraliseringen inden for dansk landbrugsproduktion indebærer alvorlige miljømæssige problemer, underminering af lokalsamfundenes produktionsgrundlag og en uacceptabel risiko for spredning af sygdomme til hele branchen. Nutidens megaslagterier er uhyggeligt sårbare over for smitsom virus og bakterier.

På denne baggrund finder forslagsstillerne det nødvendigt at indføre et stop for udbygning af alle konventionelle slagterier og mejerier kombineret med krav om en reduktion af transporttiden for slagteriernes og mejeriernes råvarer. Målet kan være en maksimumtransporttid på 3½ time indført over en længere årrække på f.eks. 5 år.

Det skal i øvrigt indskræpes, at kravet ikke gælder for forarbejdning af det slagtede kød, f.eks. pålægsfabrikker, men det er forslagsstillerens vurdering og håb, at nærværende krav indebærer en tendens til spredning af også denne produktion.

Efter forslagsstillerens bedømmelse haster det med vedtagelse af sådanne spilleregler, da vi gennem de sidste årtier har oplevet en uhørt koncentration af den eksisterende landbrugsindustri. Danish Crown agter således gennem etablering af slagteriet Horsens Nord at modtage slagtesvin fra hele Jylland (75.000 slagtinger om ugen) med deraf følgende risiko for nedlæggelse af en stribe slagterier i øvrigt. Målsætningen, der ligger bag superslagteriet i Gedved, er en total produktion på 30-35 mio. svin årligt.

Gennemførelse af beslutningsforslaget indebærer fem positive virkninger.

For det første styrkes fødevarerens sikkerhed. Det bliver mere overskueligt at indkredse sygdomme og fjerne disse. Myndighederne kan indskrænke sig til at beordre produktionen på en mindre produktionsenhed standset, såfremt sygdommen udelukkende konstateres på denne enhed. Alene af denne grund er det vigtigt at gennemføre en spredning af fødevarerproduktionen, men forslagsstillerne konstaterer, at lokal for-

ankret fødevarerproduktion indebærer endnu en række fordele.

For det andet begrænses transportarbejdet. Afstanden mellem råvareproducent og forarbejdningsenhed er siden højkonjunkturen i 1960'erne vokset dramatisk. Der anvendes stadig mere diesel på at transportere råvarer og færdige produkter. Den øgede geografiske specialisering inden for landbrugsproduktionen har yderligere bidraget til denne proces. Med udsigt til en accelererende økologisk omstilling og et langt mere alsidigt jordbrug – herunder større spredning af husdyr – vil det være naturligt at skabe større nærhed mellem råvareleverandør og landbrugsindustri.

For det tredje bidrager beslutningsforslaget til at styrke dyrevelfærden. I dag er det ikke usædvanligt, at dyr – især grise – bliver samlet tidligt op om morgenen, hvorefter de kører rundt i flere timer, inden vognen er fuld. Især søer kan opleve lange transporttider, da der kun er få at hente pr. leveringssted. Forslagsstillerne er imidlertid fuldt ud bekendt med, at omstilling tager tid. Der er således behov for en række supplerende og umiddelbare initiativer: Såvel vognmænd som slagteriarbejdere bør gennemgå kursus i dyrevelfærd, og der skal sikres mulighed for ventilation og overbrusning af dyrene under transporten, ligesom akkordarbejde ikke bør være tilladt, når man transporterer levende dyr.

For det fjerde indebærer en lokal forankret fødevarerproduktion, at man sikrer sig en mere ensartet samfundsudvikling overalt i landet. Der skabes mulighed for at puste liv i mindre provinsbyer. Det skæve Danmark bliver mindre skævt, jf. Enhedslistens beslutningsforslag om styrkelse af en økologisk og demokratisk fødevarerproduktion tæt på råvareproducenterne.

For det femte vil beslutningsforslaget bidrage til at svække den nuværende tendens til centralisering og deraf følgende standardisering og ensartethed til fordel for en ægte mangfoldighed i vareudbud. De store produktionsenheder er teknisk set indstillet til store ensartede serier og kan sjældent håndtere »små portioner«. Dette går ud over mangfoldigheden. Det bliver for dyrt at eksperimentere med specialprodukter.

Endvidere mener forslagsstillerne, at det bl.a. af dyrevelfærdsmæssige grunde er nødvendigt at fremme brugen af slagtebusser, som af indlysende grunde mindsker transporten af dyrene. Der bør endvidere arbejdes hurtigt på under varetagelse af en række forudsætninger at gøre det lovligt at skyde slagtedyrene direkte i folden, hvilket i dag kun er tilladt ved hold af vildt. Nedskydning i folden vil kunne føre til en minimering af stress omkring slagting.

Skriftlig fremsættelse

Søren Kolstrup (EL):

Som ordfører for forslagsstillerne tillader jeg mig herved at fremsætte:

Forslag til folketingsbeslutning om et byggestop for alle konventionelle slagterier og mejerier og indførelse af en maksimal transporttid for råvarer.

(Beslutningsforslag nr. B 195).

Jeg henviser i øvrigt til de bemærkninger, der ledsager forslaget, og anbefaler det til Tingets velvillige behandling.